RUBRICA AFONULUI

„Și-și”, nu „ori-ori”

(Mircea Bunea, 17 ianuarie 2006)

În mirifica lume a spectacolului de Opera funcționează nu de puține ori prejudecata că noutatea se poate întâlni numai la confluența cu contestarea. Pornindu-se de la premisa corectă că rutina este un inamic mortal al creației autentice, se ajunge la concluzia falsă că iconoclastia nediferențiată devine aproape singura doctrină artistică productivă, constituindu-se ca o primordială sursă de originalitate. De unde și „războiul” dintre pătimașii și agresivii adepți ai clasicismului și nu mai puțin înfocații adepți ai modernismului, înțeles deseori ca tehnologie emoțională și stare de șoc cultivate și programate pe computer.

Așa stând lucrurile, nici nu mă mai mir că maestrul David Ohanesian – amintiți-vă cuvintele lui Bogza: Trei mari E – Eternitate. Eminescu. Enescu. Și Trei mari O – Orion. Oedip. Ohanesian-, ori de câte ori ne vedem, nu obosește să-i critice pe Andrei Șerban și pe Petrică Ionescu, regizorii care, fiecare, după Revoluție, atunci când au pus în scenă Oedip, au avut o cu totul altă concepție decât Jean Rânzescu, în 1958. De fiecare dată maestrul Ohanesian mă blochează cu întreabări gen: Ce căuta pe scenă bustul lui Stalin, poți să-mi spui? Unde au dispărut aspectul moral, filosofia de viață, singurele capabile să disciplineze imaginația și sensibilitatea spectatorilor prin ordine, echilibru, claritate?

O supărare la fel de mare și de explicită găsim și în scrisoarea pe care ne-a trimis-o și doamna Victoria Zimțea Dragănescu, fostă glorie a primei scene lirice românești, care s-a stabilit de mulți ani în Germania, la Kassel: Nimeni nu mai înțelege nimic. Rigoleto, pe scena din Munchen, trăiește în țara maimuțelor. În Oedip a fost adus zidul berlinez. La Lubeck, Răpirea din Serai și Traviata au ca locații casele de randez-vous, ca și Cavalerul Rozelor în ultimul act, la Salzburg. În Trubadurul apare o rafinărie de petrol și un Mercedes, ultimul model. Lohengrin, la Kassel, era cosmonaut, iar în Amurgul zeilor apare... Elizabeth Taylor. Scarpia din Tosca este Musolini, iar eu, în Fidelio, am fost îmbrăcată în soldat nazist... Ne-au invadat incultura muzicală, teribilismul regizorilor și mercantilismul impresarilor. Nici tineretul și nici omul simplu nu mai poate cunoaște adevăratul sens al unei opere. Vorba regretatei soliste Viorica Ursuleac-Krauss: «Epoca de aur a operei s-a dus și nu se mai întoarce!»”.

Subscriu la gândurile exprimate mai sus. Și eu sunt unul dintre susținătorii clasicismului. Nu demult chiar am scris împotriva viziunilor... paranormale ale unor regizori. Ceea ce nu mă poate face să uit că nimeni nu este deținătorul adevărului absolut, că trebuie să fim toleranți, că fiecare generație are, lucru firesc, alte preferințe și că – chiar dacă nu ne place cum sună – , și piața artei este guvernată tot de legea cererii și a ofertei. Mai mult: percepția actului artistic nu poate fi dictată de cineva, nici măcar de monștrii sacri.

Până la urmă, totul se reduce la „de gustibus” . Important mi se pare a fi că atât clasiciștilor cât și moderniștilor să li se ofere posibilitatea să vadă și să audă ceea ce doresc să vadă și să audă. Așadar „și-și”, nu „ori-ori”. În străinătate deja s-a dat curs unor asemenea opțiuni. Încă de la intrare ești prevenit de afișe pe care poți citi „spectacol montat în stil clasic”. Ori dimpotrivă.